

Pleines

N.V. Koninklijke Zeepfabrieken De Duif v/h Chr. Pleines

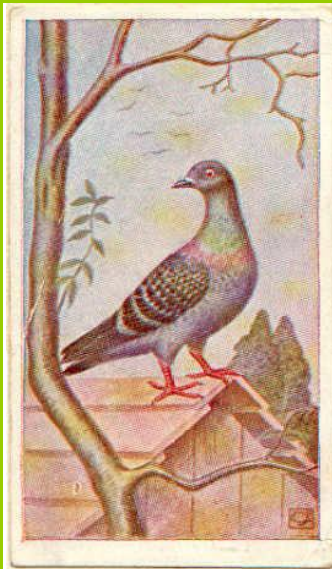

Zeepfabriek Pleines – De Duif, opgericht op 29 oktober 1889, is een opvallende verschijning in de albumwereld. Het bedrijf heeft van 1923 tot 1926 12 kleine albums uitgebracht die louter gericht zijn op de duivenhouderij.

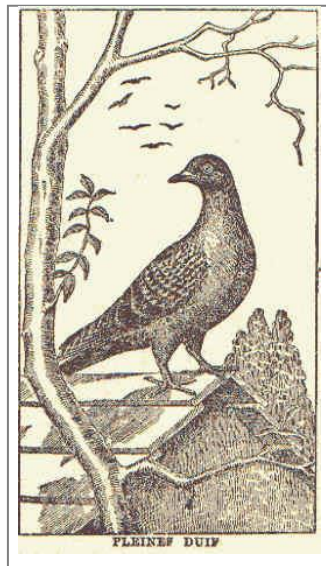
Deze dunne boekjes met slappe kaft hebben als album weinig waarde, maar ze zijn gezocht vanwege de duivenplaatjes. In 1930 heeft het bedrijf ook nog een “echt” album uitgebracht, dat veel mooier is, maar veel minder bekend.

Toen Christiaan Pleines in 1889 in Apeldoorn zijn zeepziederij begon in een kleine werkplaats van slechts één vertrek, koos hij voor zijn product de naam “De Duif”. Deze naam is behouden, ook toen het bedrijf een N.V. werd en naar Den Dolder verhuisde waar een groot fabriekscapex met woningen en voorzieningen voor de arbeiders werd gebouwd. Als aardigheid werd bij het complex een duiventoren gebouwd. Deze toren werd uiteindelijk het beeldmerk van het bedrijf en vormde mede de aanleiding tot een bijzondere uitgave, een serie verzamelplaatjes van duiven.

Aanvankelijk werd de uitgifte van circa 150 duivenplaatjes voorzien, met daarbij goedkope albums. Vanwege de gebruikelijke plaatsing van 6 plaatjes op een aparte plaatjespagina werden het er 144, verdeeld over 6 boekjes van 24 plaatjes. De uitgifte van de plaatjes en het eerste boekje startten in december 1923. In ruim een jaar tijd verschenen er zes deeltjes in uniforme uitvoering, met de titel “Onze duiven in woord en beeld” en de ondertitels “Pleines album I” etc. De dunne boekjes van klein kwartoformaat bevatten elk 32 pagina's in twee katernen genaaid met een omgeplakte slappe kaft. Bij alle boekjes loopt de paginanummering van 1 – 32, de plaatjes van de zes albums zijn echter doorgenummerd. Elk boek heeft een titelblad en voorlooptitelblad, en een inhoudsopgave achterin.

Het plaatje van de Pleines duif heeft geen nummer. Het is pas laat uitgegeven en het had een bijzondere inruilwaarde, daarvoor is het zeldzaam.

Een eigenaardigheid is, dat op de eerste plaatjespagina van album I slechts plaats is voor 5 plaatjes en dat de plaatjes zijn genummerd 1 – 143. Daarom wordt algemeen aangenomen dat plaatje 144 ontbreekt. Dit plaatje bestaat echter ook; dit is de “Pleines duif”, die in zwart-wit is afgebeeld op de titelpagina van alle deeltjes, waar het plaatje overheen geplakt kon worden.

Alles wijst erop dat oorspronkelijk alleen deze zes boekjes gepland waren. Deze opzet werd echter achterhaald door het grote succes van deze uitgave. Al in 1925 werd een tweede reeks van 6 uitgegeven, doorgenummerd als Pleines album VI tot XII, en de plaatjes doorgenummerd van 145 – 288.

Tegelijk met de tweede reeks werden twee grote inbindbanden uitgebracht, met voor- en achterplat beplakt met bruin gelakt linnen en een rug van zwart gelakt linnen en opdruk in goud.

Op het voorplat, dat dezelfde afbeelding en tekst heeft als de losse boekjes, is vermeld “DEEL I” respectievelijk “DEEL II”. Op de rug is toegevoegd “ALBUMS I – VI” respectievelijk “ALBUMS VII – XII”. De ingebonden zware albums van circa 4 cm dik, vertonen een wat eigenaardig beeld, doordat er zes bundels met de paginanummers 1 – 32 in zitten, elk met voorlooptitelblad en titelblad voorin en inhoudsopgave achterin.

Pleines heeft zich voor deze uitgaven verzekerd van deskundige uitvoerders en daarmee van een geheide afzet, in de personen van C.S.Th. van Gink en C.A.M. Spruijt, volgens het voorwoord bij het eerste deeltje "bekende Juryleden op binnen- en buitenlandsche tentoonstellingen, schrijvers van meerdere boeken op het gebied der pluimveeteelt en vooraanstaande personen in de Nederlandsche duivenfokkerswereld". Beide heren tekenen voor de tekst. De plaatjes in driekleurendruk zijn geschilderd door Van Gink.

De firma Pleines pakte gewoonlijk de zaken groot aan zoals we uitvoerig kunnen lezen in het gedenkboekje bij het 40-jarig bestaan, zoals bijvoorbeeld in het cadeaustelsel dat tot complete slaapkamerameublementen ging, en zo ook bij deze uitgaven. Het eerste boekje, dat verscheen in december 1923, ging vergezeld van een los voorwoord op geschept papier met het Van Gelder watermerk. Hierin zet Pleines de bedoelingen van de duivenplaatjes uiteen:

Het feit, dat onze fabrieken den naam „DE DUIF” dragen, was voor ons destijds aanleiding om den bekenden Duiventoren op ons fabrieksterrein te doen bouwen. Daarna bleek ons, hoe groot de belangstelling voor de duiven hier te lande is en hoe die belangstelling nog steeds blijft toenemen, zoodat men van de duivenliefhebberij als van ene nationale sport mag spreken. De duivenliefhebberij toch is een sport, welke op allerlei wijze wordt beoefend, door de overheid meer en meer als een goede en nuttige afleiding wordt beschouwd en dienovereenkomstig ook steeds toenemende belangstelling en steun van die zijde ondervindt.

Wij hebben gemeend, onze betrekkingen tot de duivenliefhebberij door den naam onzer fabrieken in een daad om te moeten zetten en besloten daarom tot de uitgave van een serie gekleurde plaatjes der ± 150 duivenrassen, benevens albums, voorzien van verklarenden tekst, in welke albums de plaatjes kunnen worden verzameld

Ten einde een band te leggen tusschen de verzamelaars der PLEINES PLAATJES en ons, en de duivenliefhebbers bij hun sport in hun liefhebberij voor duiven regelmatig te kunnen helpen, hebben wij besloten tot de uitgave van een geïllustreerd JEUGD- EN SPORTBLAD, genaamd „DE DUIVENBODE” Naast het hierboven uiteengezette plan zullen wij de verzamelaars der PLEINES PLAATJES ook nog op andere wijze helpen door het verstrekken van fokdieren, hokken enz., zooals omschreven in onze mededeelingen in „DE DUIVENBODE”.

Het blad De Duivenbode startte ook in december 1923 en werd eveneens grondig aangepakt. Het werd verzorgd door de uitgevers van het tijdschrift voor vogelhouders Avicultura waarvan Van Gink hoofdredacteur was. Van Gink verzorgde ook de illustraties in De Duivenbode. In Den Dolder werd ook een duivenvereniging opgericht genaamd Pleines. Deze bestaat nog steeds.

Tegen vertoon van de plaatjes, die afgestempeld geretourneerd werden, konden tot nadere aankondiging de albums en abonnementen op de Duivenbode verkregen worden, en ook duivenboeken, koppeltjes duiven, duivenmanden, -ringen en -nesten, en complete duivenhokken. Dat resulteerde erin dat er te weinig albums en inbindbanden afgenomen werden. De nadere aankondiging kwam daarom al snel: Per 15 april 1925 konden alleen nog albums en banden

van de eerste reeks verkregen worden. De uitgifte van de plaatjes van de tweede reeks was toen al in volle gang. Daarom komen de zes eerste boekjes redelijk veel voor, maar de tweede reeks aanzienlijk minder en ingebonden albums deel II zijn zeldzaam.

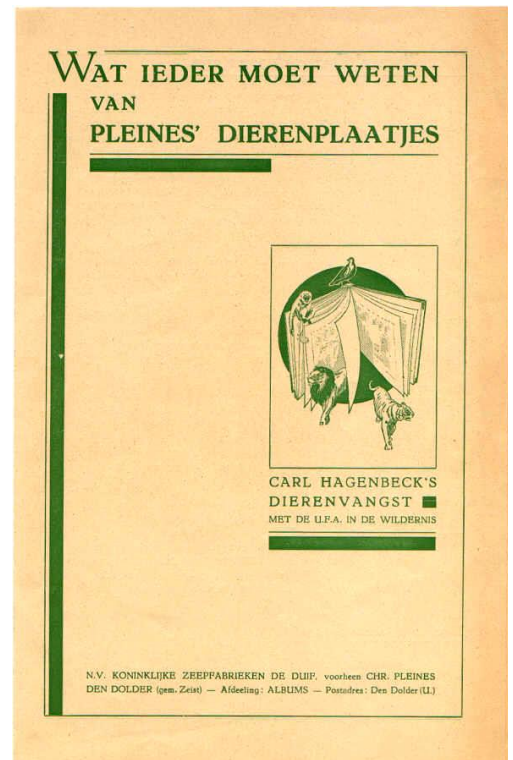
Carl Hagenbeck's Dierenvangst

De Duitse filmindustrie werd gedomineerd door UFA, Universum Film Aktiengesellschaft, die in 1927 bijna ten onder ging aan de uit de hand gelopen kosten van Fritz Lang's *Metropolis*, met 5 miljoen DM de duurste vooroorlogse film en nu nog steeds een gevierde klassieker. De UFA wierp zich daarna op populairdere producties, waaronder natuur- en volkerenfilms met expedities van de firma Carl Hagenbeck, wildhandelaren en organisators van expedities. (Voor een beknopte geschiedenis van Carl Hagenbeck, die zijn carrière als dierentemmer begon, zie in het album "De bonte droom van het circus" pag. 64-67.) Deze films werden in Duitsland zeer populair en werden in de DDR tot in de zestiger jaren nog met regelmaat op de TV vertoond. Uitgeverij Wezel & Naumann, die het alleenrecht op distributie van de UFA "Kulturfilms" had, maakte van ingekleurde shots uit films albumplaatjes met een album "Mit Carl Hagenbeck auf Tierfang". Dit album werd in 1929 in Duitsland uitgebracht door Eckstein-Halpaus sigaretten en Stollwerck Schokolade, en in Zwitserland door zeepbedrijf Steinfels. De Nederlandse vertaling werd in 1930 in dezelfde uitvoering in Nederland uitgebracht door Pleines, en in iets grotere uitvoering in België door koekfabriek De Beukelaer.

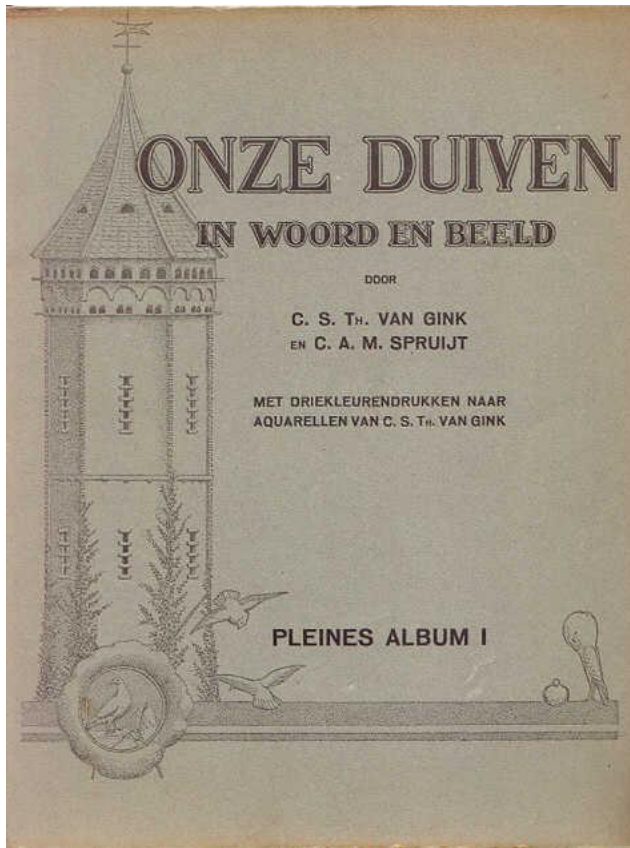
Dit album onderscheidt zich sterk van de gangbare Duitse geniete albums met omgeplakte kaft (zie bijv. NIEM12 "De Bonte Wereld", ook met UFA plaatjes). Dit album is echter ingebonden met stijve kaft, van het opmerkelijke formaat 28,5 x 28,5 cm in een dikke kartonnen cassette, en als opvallende bijzonderheid op het voorplat een ruit in reliëf met daarin een gekleurde plaat van een leeuwenkop geplakt. Het binnenwerk is gemaakt zoals in de Stollwerck albums van die tijd: alle bladen van hoogwaardig papier zijn fraai gedessineerd en tussen de bladen zijn semidoorzichtige schutbladen aangebracht zoals in fotoalbums.

Het album bevat het ongekend grote aantal van 320 plaatjes, het grootste aantal ooit in een Nederlands album. De plaatjes zijn opmerkelijk klein, zoals meer gebruikelijk was in Duitsland, namelijk 40 x 60 mm. De plaatjes zijn gedrukt op lichtglanzend helderwit papier. Dezelfde soort Duitse plaatjes vinden we in het enige Vittoria – Miss Blanche album met tekst "De Wereld in Beeld" (1930) en het verwante Niemeijer album "De Bonte Wereld" (1935).

De opzet van dit album is merkwaardig. Elke rijk gedessineerde pagina bevat een kader met een korte tekst. Daarnaast zijn op elk blad 5 tot 12 plaatjes geplakt in willekeurige patronen. In het tekstblok wordt niet verwezen naar de plaatjes, maar achterop elk plaatje is een relevante tekst opgenomen. De plaatjes moesten met een smal randje links of rechts ingeplakt worden, zodat de tekst achterop leesbaar bleef. Dit is zowel in het album als in de begeleidende folder vermeld. Het gevolg hiervan is, dat als het album wordt opengeslagen de plaatjes als een hanenkam uit staan. Ook de indeling van de plaatjes is vreemd. De 320 plaatjes zijn verdeeld in 15 series, gelijk aan de 15 hoofdstukken van het album, met wisselende aantallen plaatjes per serie. De plaatjes zijn wel doorgenummerd 1 – 320.

Dit fraaie album is de laatste uitgave van Pleines.

PLEI01-06

Onze duiven in woord en beeld, Pleines album I t/m VI

Onze duiven in woord en beeld, door C.S.Th. van Gink en C.A.M. Spruijt, met driekleurendrukken naar aquarellen van C.S.Th. van Gink. Pleines Album I etc. (december 1923 – 1925)

Deze zes boekjes zijn aanvankelijk als een reeks uitgegeven. Na de uitgifte van de 144 plaatjes is er een inbindband bij uitgegeven. Zie de inleiding.

Elk deeltje: 31 pagina's plus een pagina inhoudsopgave achterin; 24 plaatjes om per 6 op te plakken op aparte plaatjespagina's. Met Voorwoord op een los blad. Prijs per deeltje: gratis bij inzending van 24 plaatjes die afgestempeld geretourneerd werden.

Kenmerken

De zes losse albums van het 23 x 29 cm bestaan elk uit 2 genaaide katernen. Hieromheen is een omslag geplakt van dun, mat grijs karton. De achterzijde is blanco.

Alle plaatjes stellen duivenrassen voor en zijn gesigneerd met een rechthoekig beeldmerk met daarin de ineen gevoegde letters VG (Van Gink). De plaatjes zijn doorgenummerd 1 – 143. Plaatje 144, de "Pleines Duif" is ongenummerd.

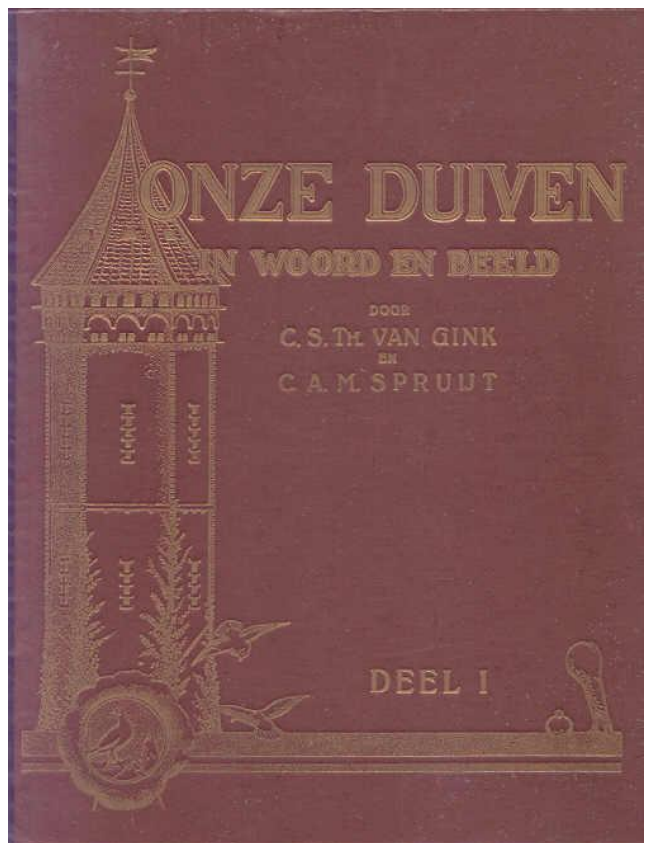

Inhoud

Na de inleiding in Album I, gevolgd door "Oorsprong en geschiedenis der duivenliefhebberij" en een pagina "Algemeene indeling der duivensoorten", worden in elk deel doorlopend 20 à 30 duivensoorten behandeld.

PLEI-I

Onze duiven in woord en beeld, Deel I Albums I – VI

Zware band waarin de eerste zes albums zonder de omslagen (12 katernen) ingebonden konden worden.

Een ingebonden boek meet circa 23,5 x 28,5 cm en is circa 30 mm dik. Het stijve voor- en achterplat is beplakt met bruin gelakt linnen. De rug heeft een volledige titelopdruk in goud als op de voorzijde, aangevuld met "Albums I – VI. Er zijn twee uitvoeringen van de rug: De eerste van dun grijsbruin linnen is gevernist. Deze scheurt gemakkelijk af en is daarom vervangen door een dikkere zwart geverfde met dezelfde opdruk.

De afbeelding op de voorzijde is gelijk aan die van de losse deeltjes. De afbeelding en titelopdruk is in goud ingedrukt. De achterzijde is blanco.

PLEI07-12

**Onze Duiven in Woord en Beeld,
Pleines album VII t/m XII**

Onze duiven in woord en beeld, door C.S.Th. van Gink en C.A.M. Spruijt, met driekleurendrukken naar aquarellen van C.S.Th. van Gink. Pleines Album VII etc. 1925 - 1926

Deze zes boekjes met elk 24 plaatjes zijn als één serie uitgegeven, met een inbindband. Zie verder de inleiding.

Elk deeltje: 31 pagina's plus een pagina inhoudsopgave achterin; 24 plaatjes om per 6 op te plakken op aparte ongenummerde maar wel meegetelde plaatjespagina's.

Kenmerken

De zes losse albums zijn in uitvoering gelijk aan de eerste serie, elk boekje van het formaat 23 x 29 cm, verdeeld in 2 genaaide katernen. Hieromheen is een omslag geplakt van dun, mat grijs karton. De opdruk van de voorzijde is in donkergrijs. De achterzijde is blanco.

Alle plaatjes stellen duiven voor en zijn gesigneerd met een rechthoekig beeldmerk met daarin de ineen gevoegde letters VG (Van Gink). De plaatjes zijn doorgenummerd 145 – 288. De oriëntatie van plaatje 241 is verkeerd, staand i.p.v. liggend.

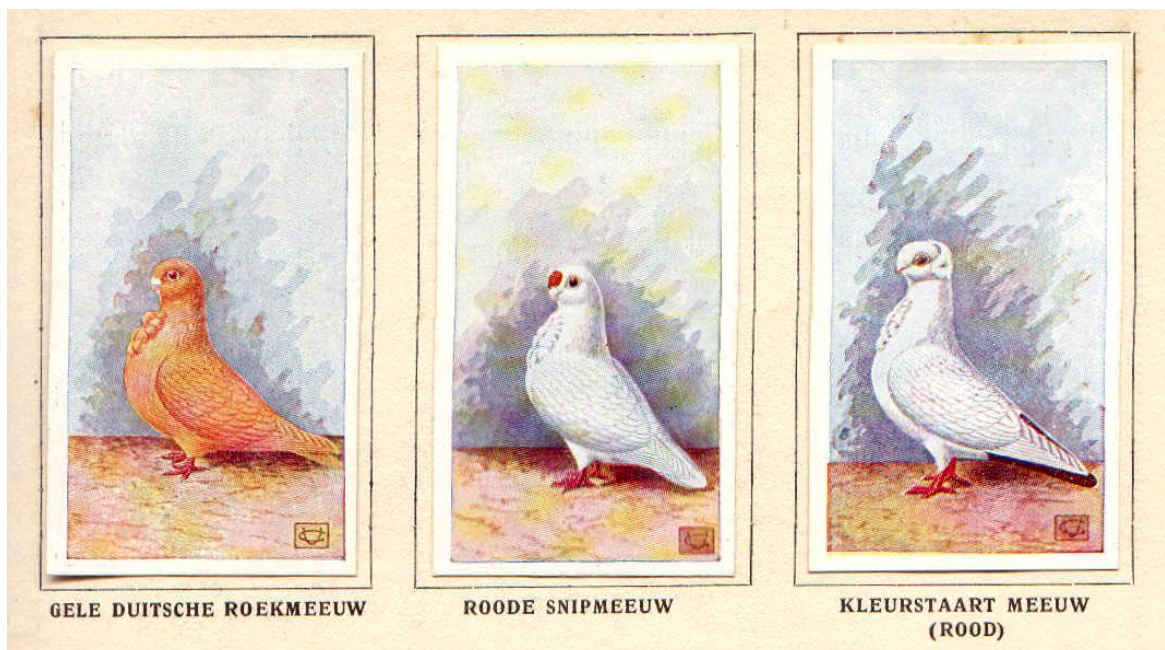
Inhoud

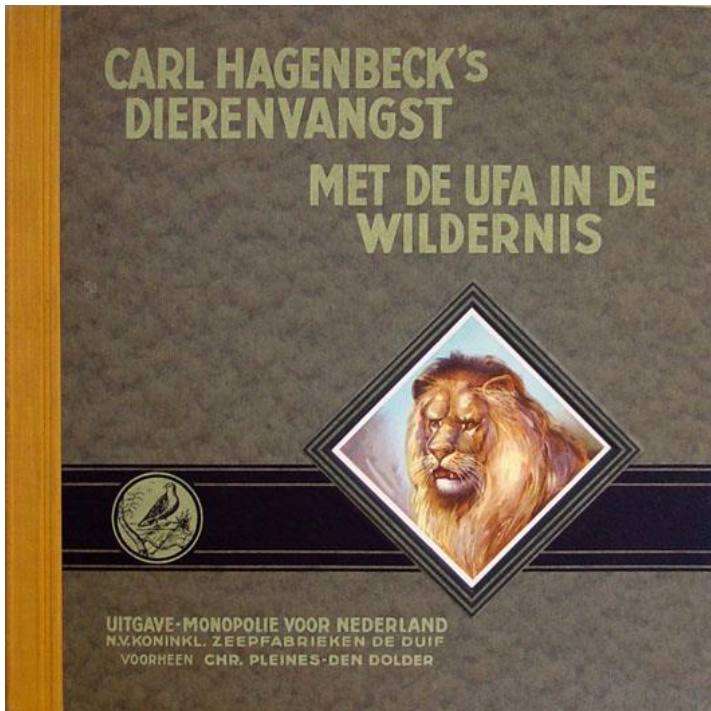
De inhoud van de tweede serie verschilt sterk van de eerste. In de eerste serie ging het alleen om de bijzonderheden van de 143 duivensoorten. De tweede serie bevat meer "vakliteratuur", afgewisseld met in het kort de bijzonderheden van de 144 volgende afgebeelde soorten. Album VII behandelt Erfelijkheidslere en fokleer, Album VIII de Huisvesting, Album IX Voeding en voedingsmethodes, Vleeschduiventeelt, Album X Uitwennen, trainen en conditioneeren, Album XI Het huisvesten, kweken en verzorgen van oude en jonge duiven, Album XII Het houden, huisvesten, verzorgen, fokken en africhten van postduiven. Dit wordt ondersteund met diverse pentekeningen in de tekst.

PLEI-II

Onze duiven in woord en beeld, Deel II, Albums VII – XII

Zware band waarin de zes albums zonder omslagen (12 katernen) ingebonden konden worden. Zie verder bij Deel I.

PLEI13

Carl Hagenbeck's Dierenvangst: Met de UFA in de wildernis

Carl Hagenbeck's Dierenvangst. Met de UFA in de wildernis. Uitgave-monopolie voor Nederland N.V. Koninkl. Zeepfabrieken De Duif, voorheen Chr. Pleines – Den Dolder. Oktober 1930

47 pagina's vanaf het titelblad met 320 ingekleurde foto's om in te plakken op de tekstpagina's. Met losse folder "Wat ieder moet weten van Pleines Dierenplaatjes (oct. 1930, 4 p.) en los ruilformulier.

Het album werd geleverd in een stevige kartonnen inschuifcassette.

Prijs: 75 Duifmerken of f 1,50.

Kenmerken

Dit is een klassiek ingebonden album van het opmerkelijke vierkante formaat 28,5 x 28,5 cm, met beplakte platten en lichtoker linnen rug. Een opvallende bijzonderheid op het voorplat is een in

reliëf geperste ruitvorm waarin een plaat van een leeuwenkop is geplakt.

Alle bladen, van hoogwaardig papier, zijn fraai gedessineerd en tussen de bladen zijn halfdoorzichtige schutbladen aangebracht zoals in fotoalbums.

Het album is na een voorwoord van de firma Carl Hagenbeck, een voorwoord van de UFA en een pagina Inhoud voorin, ingedeeld in 15 hoofdstukken van één tot zes pagina's. Op elke pagina is een blok tekst in een kader afgedrukt. Daaromheen werden 6 tot 12 plaatjes geplakt in wisselende patronen.

De plaatjes van het kleine formaat 40 x 60 mm zijn gedrukt op lichtglanzend helderwit papier. De beschrijving van de plaatjes is alleen afgedrukt op de achterzijde van het plaatje zelf. Om deze leesbaar te houden werd voor in het boek, bij de Inhoud en in de begeleidende folder geïnstrueerd om de plaatjes alleen langs één zijrand vast te plakken.

De plaatjes zijn doorgenummerd 1 – 320, en ze zijn tevens ingedeeld in 15 Romeins genummerde series gelijklopend met de hoofdstukken. De hoofdstuktitel en het aantal plaatjes van de serie, variërend van 10 tot 50, is daarbij aangegeven.

Inhoud

Het album behandelt de vangst van 15 verschillende soorten wilde dieren verspreid over de wereld: De olifantenvangst op Sumatra (serie I), De leeuwenjacht in Massailand (serie II), Het vangen van mantelbavianen in Abessinië (serie III), Pofaddervangst in Abessinië (serie IV), Hyenavangst in Abessinië (serie V), Het vangen van afgodslangen in het stroomgebied der Amazone (serie VI), Mierenetervangst in de Abessinische steppe (serie VII), De apenvangst met strikken (in Abessinië; serie VIII), Het vangen van luiaards in Brazilië (serie IX), Jacht op en vangst van krokodillen in het Amazonegebied (serie X), Vangst van zeeolifanten (in de Zuidelijke IJzee; serie XI), Schildpaddenvangst op de Samoa-eilanden (serie XII), Jacht op den Pirarucu in het Amazonegebied (een zoetwatervis; serie XIII), De vangst van pinguïns (serie XIV), Lui-paardenjacht in Njassaland (serie XV).

Een hele pagina van het album.

